

Motala kommun

95 -11-1 8

2310-8513-95

0583-220

NATURRESERVATET

SJÖBO-KNÄPPAN

**Beslut om bildande av naturreservat
samt skötselplan**

1995

**Motala kommun
Miljö- och hälsoskyddsnämnden**

NATURRESERVATET SJÖBO-KNÄPPAN

1995-10-10

29

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	sid
I. BILDANDE AV NATURRESERVATET SJÖBO-KNÄPPAN.....	3
1. ADMINISTRATIVA DATA.....	3
2. INLEDANDE BESKRIVNING AV OMRÅDET	3
3. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER.....	3
3.1 Grund för beslut	3
3.2 Reservatsföreskrifter	4
II. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN	7
1.1 Naturförhållanden	7
1.1.1 Geologi	7
1.1.2 Vegetation	7
1.1.3 Djurliv	8
1.2 Kulturhistoriska förhållanden	9
1.3 Markanvändning	9
1.4 Tillgänglighet	10
1.5 Störnings- och slitagekänslighet	10
1.6 Anordningar för friluftsliv	10
1.7 Källor	10
III. PLANDEL	11
1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK	11
1.1 Övergripande mål	11
1.2. Indelning i skötselområden samt skötselbeskrivning	11
2. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV	17
2.1 Övergripande mål	17
2.2 Riktlinjer och åtgärder	17
2.2.1 Tillgänglighet	17
2.2.2 Vandringsleder.....	17
2.2.3 Anordningar vid "Gröna plan".....	17
2.2.4 Renhållning.....	18
2.2.5 Information	18
2.2.6 Fågeltorn	18
2.2.7 Tillsyn	18
2.2.8 Utmärkning av naturvårdsobjektets gräns	18

3. UPPFÖLJNING	18
4. REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN	19
5. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN	19
BILAGOR	20
1. Översiktskarta med reservatets gränser	
2. Skötselplanekarta	
3. Karta - Anordningar för friluftsliv	
4. Vegetationskarta; med beskrivning	
5. Jordartskarta	
6. Skalbagginventering	
7. Finansiering - ekonomisk utredning	
8. Blankett - dokumentation av utförda åtgärder	
9. Delegationsbeslut från länsstyrelsen 1994-12-02	
10. Äldre kartmaterial (1600-tal, 1713 och 1768)	
11. Samrådsredogörelse	
12. Hur man överklagar.	

I. BILDANDE AV NATURRESERVATET SJÖBO-KNÄPPAN

1. ADMINISTRATIVA DATA

Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	1995-10-19
Kommun	Motala kommun
Registerområde	Motala och Vinnerstads s:n
Läge	ca 4 km öster om Motala centrum, utmed Borens södra strand.
Kartblad	Ekonomiska kartbladet 8F 8b Topografiska kartbladet Linköping 8F NV
Areal	38 ha
Fastigheter/markägare	del av Charlottenborg 2:10 / Motala kommun del av Vedemö 13:1 / Roy och Christer Silvandersson, Breviks gård del av Vedemö 13:5 / Jan-Olof Ohlsson, Vedemö dubbelgård
Naturvårdsförvaltare	Motala kommun/tekniska nämnden

2. INLEDANDE BESKRIVNING AV OMRÅDET

Motalatrakten är mycket välförsedd när det gäller skyddsvärd natur med höga naturvärden. Några av områdena är idag skyddade genom statliga reservatsbeslut t ex Motalabuktens övärld och Staffanstorp. Ett område som idag inte har något statligt skydd är Sjöbo-Knäppanområdet. Detta är ett unikt område eftersom det inte bara hyser skyddsvärda växt- och djurarter utan också inom sina gränser rymmer hela biotoper som idag är i försvinnande, t ex sumpskog och extremrikkärr. Området är också kulturhistoriskt intressant eftersom det bär mycket påtagliga spår efter gammal odlingsmöda.

Idag har trycket på området ökat påtagligt från allmänheten, eftersom närområdena exploaterats för bostadsändamål. Delar av området har kallats fågelskyddsområde genom ett kommunalt beslut år 1968, vilket dock är ett otillfredställande skydd. För att värna om bevarandet av områdets naturvärden avsätter nu Motala kommun området till naturreservat, ett lagstadgat skydd enligt naturvårdslagen, efter erhållen delegation från länsstyrelsen. Områdets avgränsning, se bilaga 1.

Enligt kommunens översiktsplan ingår området i riksintresse för friluftsliv som en del av "Göta kanal med omgivningar" (F4). Därtill anges Knäppans kalkkärr vara riksintresse för naturvärden. Området skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljön (enligt 2 kap 6 § naturresurslagen).

3. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER

3.1 Grund för beslut

Naturvärde: Området består av i huvudsak lövskog med flera idag hotade ingående biotoper, t ex extremrikkärr och sumpskog.

Kalkkärret, i östra delen, är av riksintresse för naturvården (NE 22, Knäppan i länsstyrelsens registerblad) p g a att det är ett stort extremrikkärr med mycket värdefull flora, främst orkidéer. Några andra intressanta arter som förekommer är bl a näbbstarr, majviva och svarthö.

Lövskogen tillsammans med de strandnära vassområdena i Boren är ypperliga fågellokaler samt hyser en värdefull flora. Lövskogen har naturvärdeklass 3 enligt rapporten Natur och Kulturmiljöer i Östergötland. Sumpskogen är intressant där tillgången på döda träd utgör uppehållsplats för flera av våra rödlistade insektsarter.

Området är kulturhistoriskt intressant eftersom det bär mycket påtagliga spår efter gammal odlingsmöda. Området har nyttjats för bl a bete och slåtter ända tillbaka på 1600-talet enligt gammalt kartmaterial.

Området är också mycket värdefullt för det rörliga friluftslivet.

Syfte: Ändamålet med reservatet är att för framtiden bevara områdets natur- och kulturvärden genom att hålla delar av kulturlandskapet levande och skydda känsliga växt- och djurarter och skydda området mot exploatering och förslitning.

Området är också värdefullt för rekreation och friluftsliv vilket det fortsättningsvis skall kunna nyttjas till.

Inom betydande avgränsade områden skall naturskogen utvecklas vidare genom fri utveckling för att i framtiden bevaras. Restaurering av de äldre kulturhistoriskt intressanta vegetationstyper ger värdefull kunskap om vårt gamla kulturlandskap.

Beslut: Med stöd av 7 § naturvårdslagen förklarar Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) på till detta beslut fogad karta (bilaga 1), med röd linje begränsat område såsom naturreservat.

MHN i Motala kommun har, efter delegationsbeslut av länsstyrelsen 1994-12-02, även de befogenheter som tillkommer länsstyrelsen enligt 7-12 och 19 §§ naturvårdslagen för Sjöbo-Knäppanområdet. De befogenheter som tillkommer länsstyrelsen enligt 39 § första och andra styckena naturvårdslagen ankommer på MHN för överträdelse av föreskrifter som beslutas av MHN. (bilaga 9).

Kommunfullmäktige beslutade 1993-11-22 att Sjöbo-Knäppan bör avsättas som naturreservat och att begära delegation för bildande av naturreservat hos länsstyrelsen och att delegationen skulle lämnas till MHN.

3.2 Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar kommunen med stöd av 8-10 § naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter skall gälla beträffande området.

A Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

- 1 uppföra ny byggnad eller ändra befintlig byggnad för att tillgodose ett väsentligt annat ändamål än det vartill byggnaden tidigare varit använd.
- 2 anlägga eller bredda väg.
- 3 anlägga eller upplåta plats för campingplats eller husvagnsuppställning.
- 4 anlägga eller upplåta plats för hamn, ny brygga eller anordna uppläggningsplats för båtar.
- 5 anlägga motorbana eller skyttebana eller anordna motor- eller skytteövning eller tävling.
- 6 dra fram luft- eller markledning.
- 7 anordna upplag annat än tillfälligt i samband med reservatets skötsel.
- 8 uppföra stängsel eller annan hägnad för annat än betesdrift.
- 9 bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, tippa eller utfylla.
- 10 ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse.
- 11 dika, dränera eller dämna.
- 12 röja, gallra eller avverka träd eller buskar annat än i överensstämmelse med fastställd skötselplan.
- 13 tillföra växtnäringsämnen, kalk eller vägsalt.
- 14 använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
- 15 plantera in för trakten främmande djur- eller växtart.
- 16 jaga eller medföra jaktredskap utom vad avser skydds jakt och viltvård. Fastigheterna Vedemö 13:1 och Vedemö 13:5 är undantagna från denna bestämmelse.

B Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet.

- 1 Utmärkning av och informationstavlor om reservatet.
- 2 Skötsel av området innefattande erforderliga röjnings-, gallrings- eller avverkningsåtgärder samt att delar av området kan upplåtas för bete eller slätter, allt enligt fastställd skötselplan.
- 3 Utförande och underhåll av vissa anläggningar eller anordningar för allmänhetens utnyttjande av området i enlighet med fastställd skötselplan.

C Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

- 1 skada eller borttaga naturföremål eller ytbildningar.
- 2 gräva upp växter.
- 3 ta döda träd, både rotstående och liggande, till ved eller dylikt.
- 4 göra upp eld annat än på särskilt anvisad plats.
- 5 på störande sätt använda radio, bandspelare eller dylikt.
- 6 uppträda så att djurlivet störs, t ex klättra i boträd.
- 7 medföra okopplad hund.
- 8 rida eller cykla på stigar eller i terrängen.

- 9 använda motordrivet fordon (undantag gäller vintertid för snöskoter då skidspår upplägges).
- 10 tälta mer än två dygn i sträck.
- 11 anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning.

Efter särskild ansökan kan undantag från vad som sagts under A och C meddelas av Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Motala kommun, i samband med vetenskapliga undersökningar av reservatets flora, fauna och geologi.

D Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen.

- 1 Kommunen meddelar härmed föreskrifter för naturvårdsförvaltningen av naturreservatet Sjöbo-Knäppan genom att fastställa bifogad skötselplan.

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning dock kan en omprövning ske om särskilt behov uppstår. Sådant behov skall anmälas av naturvårdsförvaltaren. Naturvårdsförvaltaren skall även göra en översyn av skötselplanen vart tionde år. Skötselplanen har upprättats av Motala kommun.

- 2 Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och enligt naturvårdsverkets anvisningar.
- 3 Naturvårdsförvaltare skall vara Motala kommun som fortlöpande skall samråda med länsstyrelsen och berörda markägare vid förvaltningen.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft.

Hur man överklagar, se bilaga ^{1,2} 5.

Karin Fredricson
Kommunekolog